

Lue elämys! Kovaa asiaa kirjallisuuskasvatuksesta kevyessä muodossa

Päivi Heikkilä-Halttunen 2015. *Lue lapselle! Opas lasten kirjallisuuskasvatukseen.* Lastenkirjainstituutin julkaisuja 33. Helsinki: Atena. 240 s.

Tätä kirja-arviota kirjoittaessa kesäloma lähestyy ja samaa tahtia tuntuu vähenvän akateemisen jargonin sietokyky. Siksi onkin virkistävää tarttua viihteellisemmin tarjoiltuun tietokirjaan, oppaaseen, ja hyvin kirjoitettuun sellaiseen. Käsissäni on Päivi Heikkilä-Halttusen *Lue lapselle! Opas lasten kirjallisuuskasvatukseen* (2015). Teosta kuvataan takakansitekstissä yleistajuisiksi, vinkkejä tarjoavaksi ja kirjaksi, josta ”on iloa ja hyötyä kaikille aikuisille, jotka ovat kiinnostuneita lapsista ja lastenkirjoista”. Kuvaus on osuva, sillä turha tieteellinen kikkailu on kitketty teoksesta pois.

Tutkimustietoa on kyllä teoksessa runsaasti taustalla, sen huomaa, mutta tietoa tarjotaan ymmärrettävässä muodossa, pääosin ilman tarkempia viitteitä. Lukijana voi iloita siitä, että kirjallisuuskasvatuksesta kirjoitetaan ymmärrettävästi kaikille, sosio-ekonomiseen asemaan tai koulutustaustaan katsomatta. Lukuharrastusta kun on pidetty hyvin keski- ja yläluokkaisena huvitteluna. Akateemiselle lukijalle Heikkilä-Halttusen kirja on kevyt, romaanimainen, ja kieli on soljuvaa. Vain paikoin epäakateemisuus kohottaa kulmakarvoja: esimerkiksi sivulla 35 neuvotaan, että perheen lukuhetkissä ehdoton sääntö on, että kaikki mobiililaitteet tulisi olla kokonaan suljettuina tai äänettöminä lukuhetken ajan. Tässä kohtaa otetaan kantaa ja neuvotaan lukijaa tavalla, joka saattaa olla akateemiselle lukijalle vieras tai ainakin vieraannuttava.

Visuaalisesti kirja on onnistunut, ja Terhi Ekebomin kuvitus vakuuttaa. Opas on jaoteltu lyhyisiin lukuihin, joilla on kuvaavat ja mukaansatempaavat otsikoinnit. Tietää, mitä tilaa, kun avaa kirjan kohdasta ”Täsmäapua suruun tai muuhun kriisitilanteeseen” tai ”Alkaako lukuharrastus A:sta? Ei, vaan sylistä!”. Kasvattaja tai vanhempi saa oppaasta helposti tietoa siitä, mitä minkäkin ikäiselle lapselle voi ja kannattaa lukea. Tietoon tuodaan muun muassa lukemaan innostamisen menetelmiä, lukutaidon vaiheita ja lukemisen haastajia. Erilaiset kirjallisuuden genret ovat niin ikään teoksessa kattavasti esillä, ja loruja ja runoja on myös ripoteltu asiategstin sekaan. Mielestäni teos sopisikin oikein hyvin esimerkiksi kasvatustieteen ammattilaiselle tai opiskelijalle tarjoamaan yleiskuvan siitä, mitä kaikkea kirjallisuuskasvatusta voi olla.

Kautta kirjan lukijaa ilahduttavat runoesimerkit, lukujen lopussa olevat muistilistat sekä taitoltaan muusta kirjasta erottuvat sivut, joissa annetaan

kirjavinkejä eri teemoihin sopien. Näistä löytyy listattuna muun muassa selkokirjoja leikki-ikäisille, nonsense-runoja lapsille tai vaikkapa tunnekasvatusta ja minäkuvaavaa tukevia kuvakirjoja. Kirjavinkkilistoissa näkyy Heikkilä-Halttusen valtava lastenkirjallisuuden tuntemus, joka käy niin ikään selväksi hänen Lastenkirjahylly-blogiaan (<http://lastenkirjahylly.blogspot.fi/>) lukiessa. Vinkkilistoihin ei ole todellakaan poimittu pelkästään suurten kustantamojen hittejä tai tiettyinä vuosina ilmestyneitä teoksia, vaan variaatio on suuri. Vinkatut kirjat löytyvät varmasti kirjastoista, ja hyvällä tuurilla kirppareilta, divareista tai kustantamojen nettikaupoista, mutta valitettavasti kirjakauppojen valikoimassa tarjonta vaihtuu nykyään nopeasti eikä menneiden vuosien tuotantoa enää ole juuri saatavissa. *Lue lapselle!* -oppaassakin todetaan, että kirjakauppojen perusvalikoima on harmittavasti pienentynyt.

Mutta mitä saa *Lue lapselle!* -oppaasta irti akateeminen lukija? Tätä on melko vaikea ennustaa. Muutama vuosi sitten päädyin monen mutkan kautta tutkimaan posthumanistista filosofiaa vain, koska satuin lukemaan aihetta erittäin hatarasti liippaavan populaarin tietokirjan nimeltä *Animal Madness* (Laurel Braitman, 2014). Kyseisen kokemuksen jälkeen on vaikea aliarvioida populaarimman tietokirjallisuuden vaikutusta yleisöön, olipa yleisönä sitten tutkija tai kuka-tahansa. *Lue lapselle!* -oppaan asiasta suurin osa oli itselleni ennalta tuttua, mutta toivon todella, että tällainen opas olisi ollut tarjolla jo kymmenisen vuotta sitten, kun ensimmäistä kertaa opetin lastenkirjallisuuden kurssia tuleville lastentarhanopettajille. Oppaaseen on nimittäin koottu kaikki keskeiset kirjallisuuskasvatuksen asiat ja vielä sellaiseen muotoon, että opas, mikä tärkeintä, innostaa lukijansa lastenkirjallisuuden pariin.

Marleena Mustola